

ΠΡΩΤΟΓΟΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Δεν γνωρίζουμε χρονικά το πότε εμφανίστηκε η μουσική στη ζωή του ανθρώπου . Οι σημαντικότερες θεωρίες για την προέλευση της μουσικής επικεντρώνονται στην ανάγκη επικοινωνίας , στην ανάγκη συγχρονισμού των κινήσεων της ομαδικής εργασίας και στη δημιουργία της μουσικής ως εξέλιξη της μελωδικότητας της ομιλίας . Πάντως η πρώτη μουσική ξεκινά από τη χρήση μόνο του ανθρώπινου σώματος αρχικά (κραυγές , χειροκροτήματα) ή σε συνεργασία με τα αντικείμενα που το περιβάλλουν. Ο πρωτόγονος άνθρωπος είχε σαν μουσικά όργανα αυτά τα αντικείμενα που βρήκε γύρω του . Είχε φυσικά όργανα, όπως καλάμια , πέτρες , ξύλα , κέρατα ζώων , κ.λπ.

Το τραγούδι ήταν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής του πρωτόγονου ανθρώπου . Έπαιζε σημαντικό ρόλο σε κάθε τομέα της καθημερινής ζωής (π.χ. τραγούδια για το συντονισμό της εργασίας , για τη διασκέδαση) αλλά και στη θρησκεία (τελετές μαγείας , λατρεία θεών).

Σημαντικό ρόλο στη μουσική του πρωτόγονου ανθρώπου έπαιζε ο ρυθμός . Αρχικά η μουσική είχε μόνο ρυθμό .

Τα όργανα στην πρωτόγονη εποχή τα διακρίνουμε σε : ιδιόφωνα (κρουστά) , μεμβρανόφωνα (κρουστά) , χορδόφωνα (έγχορδα) , αερόφωνα (πνευστά) .

Πληροφορίες για τη μουσική του πρωτόγονου ανθρώπου παίρνουμε από αρχαιολογικά ευρήματα σχετικά με τη μουσική , κυρίως από τοιχογραφίες που δείχνουν ανθρώπους να παίζουν μουσικά όργανα ή να χορεύουν , όπως και από διάφορα μουσικά όργανα που βρέθηκαν από εκείνη την εποχή .

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥΣ

Τη μουσική ζωή των αρχαίων πολιτισμών τη μελετάμε :

1. από τα διάφορα μνημεία (ανάγλυφα , αγάλματα, ζωγραφιές , αγγεία , μουσικά όργανα)
2. από τις γραπτές πηγές (επιγραφές , ιστορικά κείμενα , μουσικά κείμενα)

Γενικά χαρακτηριστικά

Παρατηρούνται γενικά χαρακτηριστικά σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς .

1. Προσπάθεια διαμόρφωσης της θεωρίας της μουσικής με μαθηματική σκέψη
2. Κοινωνική διαφοροποίηση της λειτουργίας της μουσικής ανάλογα με την κοινωνική τάξη: Λόγια και λαϊκή μουσική. Δημιουργείται επαγγελματική τάξη των μουσικών .
3. Η μουσική έχει θεϊκή προέλευση .

ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ

(Κίνα , Μογγολία , Ιμαλία , Θιβέτ , Ιαπωνία , Κορέα , Βιετνάμ)

Η μουσική αποτελούσε μέρος της φιλοσοφίας και της θρησκείας με έντονες επιδράσεις του Κομφουκιανισμού , οι αντιλήψεις του οποίου συνδύαζαν τη μουσική με την αρμονία και την τάξη του σύμπαντος .Γι' αυτό και κατείχε σημαντική θέση στη θρησκευτική και κοινωνική ζωή.

Μουσικά χαρακτηριστικά

1. Η μουσική είχε σημειώσει μεγάλη ανάπτυξη ιδιαίτερα στο θεωρητικό μέρος. Με επιστημονικά κριτήρια μελετήθηκε το φαινόμενο «ήχος».
2. Χρησιμοποιούνται πεντάτονες ανημίτονες κλίμακες (π.χ. ΦΑ ΣΟΛ ΛΑ ΝΤΟ ΡΕ). Η οκτάβα υποδιαιρείται σε 12 lu.
3. Οι φθόγγοι συμβολίζουν φυσικά , κοινωνικά και ψυχικά φαινόμενα.
4. Υπάρχει πολυφωνία και μονοφωνία.
5. Χρησιμοποιούνται τυποποιημένες μορφές ρυθμών.

Μουσικά όργανα

Τα όργανα (πνευστά , έγχορδα και κρουστά από ξύλο , μέταλλο ή πέτρα) διαιρούνται σε οκτώ διαφορετικές κατηγορίες ήχων ανάλογα με το υλικό κατασκευής τους. Τα πιο γνωστά είναι το σενγκ (πνευστό όργανο φτιαγμένο από κολοκύθα με καλάμια) , το τσίτερ (κάτι ανάλογο με το δικό μας σαντούρι) και το κίγγκ (7-8-πλάκες κρεμασμένες που κάθε μία παράγει ήχο).

Επίσης υπάρχουν συστοιχίες κρουστών οργάνων και ορχήστρες με 150-800 μέλη.

Είδη έντεχνης μουσικής

1. Μουσική της Αυλής :Είναι έντεχνη μουσική και χρησιμοποιείται στις τελετουργίες.
2. Μουσική διασκέδασης : Λαϊκά τραγούδια σε συνδυασμό και με χορό.
3. Μουσική θεάτρου : Τραγουδιστές , αφηγήσεις και παντομίμες . Μεγάλη ανάπτυξη της κινέζικης όπερας (δράμα με μουσική).

ΙΝΔΙΑ

Πρόκειται για έναν από τους αρχαιότερους μουσικούς πολιτισμούς που οι αρχές του χάνονται στους αιώνες. Η μουσική της Ινδίας ταυτίζεται με τις έννοιες της θρησκείας και της φιλοσοφίας και θεωρείται ότι έχει θεϊκή προέλευση (από τον θεό Βράχμα). Επιπλέον, υπάρχει χαρακτηριστική ενότητα των στοιχείων θρησκεία, ποίηση, θέατρο, χορός, μουσική. Η μουσική διακρίνεται σε έντεχνη και λαϊκή.

Πηγές

1. Γλυπτικές και ζωγραφικές αναπαραστάσεις.
2. Βεδικά κείμενα (μουσικά κείμενα, αλλά και πληροφορίες για τη μουσική). Πρόκειται για την παλαιότερη πηγή πληροφοριών σχετικά με την ινδική μουσική.

Μουσικά χαρακτηριστικά

1. Η μουσική είναι μονόφωνη και βασίζεται σε τρόπους (κλίμακες).
2. Οι κλίμακες έχουν 7 φθόγγους (σα, ρι, γκα, μι, πα, ντα, νι) και δεν αντιστοιχούν σε συγκεκριμένο τονικό ύψος. Επίσης οι κλίμακες χρησιμοποιούν μικροδιαστήματα που ονομάζονται σρούτι (αποστάσεις μικρότερες του ημιτονίου). Υπάρχουν 22 σρούτι μέσα στη οκτάβα.
3. Η μουσική σημειογραφία βασίζεται σε αριθμητικά σύμβολα.
4. Η οργανική μουσική επηρεάζεται από τη φωνητική.
5. Δύο είναι τα κυρίαρχα στοιχεία της ινδικής έντεχνης μουσικής : η ράγκα όπου εννοούμε τα μελωδικά στοιχεία μιας σύνθεσης και η τάλα που αναφέρεται σε όλα τα ρυθμικά στοιχεία της.

Μουσικά όργανα

1. Εγχορδα: Βίνα, σιτάρ, ταμπούρα
2. Πνευστά: Διάφοροι τύποι αυλών, σενάι
3. Μεμβρανόφωνα: Τάμπλα

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

(Αρχαία Αίγυπτος , λαοί της Μεσοποταμίας , Ισραήλ)

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Ο μουσικός πολιτισμός της Αιγύπτου είναι ένας από τους σημαντικότερους και αρχαιότερους στον κόσμο(πληροφορίες έχουμε από το 4000 π. Χ.). Η μουσική παίζει σημαντικό ρόλο στην ιδιωτική και δημόσια ζωή των αρχαίων Αιγυπτίων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι παραστάσεις στις οποίες σύνολα μουσικών που τραγουδούν και παίζουν όργανα τα διευθύνει ο χειρονόμος (μαέστρος) που με κινήσεις των χεριών καθόριζε τη μελωδία , το ρυθμό και την έκφραση του έργου που εκτελούνταν. Επίσης η Μινωική Κρήτη και οι Κυκλάδες δέχτηκαν την επίδραση του αιγυπτιακού πολιτισμού.

Πηγές

Πληροφορίες αντλούμε από:

1. Τοιχογραφίες που απεικονίζουν τελετές με τη χρήση μουσικής
2. Λογοτεχνικά και θρησκευτικά κείμενα σε μορφή παπύρων
3. Μουσικά όργανα σε άριστη κατάσταση

Μουσικά χαρακτηριστικά

1. Χρήση διατονικών και χρωματικών κλιμάκων
2. Δεν υπάρχει μουσική σημειογραφία , η μουσική στηριζόταν αποκλειστικά στην προφορική παράδοση

Μουσικά όργανα

Άρπα , διάφοροι τύποι φλογέρας , αυλοί , κρουστά

ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ

(Σουμέριοι , Ασσύριοι , Χαλδαίοι , Βαβυλώνιοι , Πέρσες)

Οι ασιατικοί λαοί της Μεσοποταμίας φαίνεται πως ανέπτυξαν έναν πλουσιότατο μουσικό πολιτισμό , αλλά οι πληροφορίες που έχουμε είναι λίγες. Πηγές μας είναι κυρίως ανάγλυφες παραστάσεις με μουσικά θέματα όπου διακρίνονται μεγάλα οργανικά και φωνητικά σύνολα που παίζουν σε διάλογο (ετεροφωνία). Η μουσική διακρίνεται σε κοσμική και θρησκευτική. Διάσημοι μουσικοί της περιοχής επισκέπτονται την Ελλάδα.

Μουσικά όργανα : Άρπα , λύρα , διάφοροι τύποι σάλπιγγας , κρουστά.

ΙΣΡΑΗΛ

Οι πληροφορίες που έχουμε είναι περιορισμένες λόγω των μεγάλων καταστροφών. Δεν σώθηκαν μουσικά κείμενα , ούτε μουσικά όργανα. Κύρια πηγή πληροφόρησης αποτελεί η Παλαιά Διαθήκη. Σημαντικότερος μουσικός είναι ο βασιλιάς Δαβίδ. Ως μουσικό κέντρο αναφέρεται ο ναός του Σολομώντα και κυρίαρχη μουσική μορφή ο ψαλμός. Επίσης χρησιμοποιείται η αγκιστροειδής σημειογραφία.

ΑΡΑΒΙΑ

Ο αραβικός πολιτισμός εκτείνεται σε μεγάλο γεωγραφικό πλάτος και γι' αυτό δέχεται επιδράσεις από Ινδία , Μεσοποταμία , Ελλάδα , Αίγυπτο. Χαρακτηριστικά της μουσικής , η οποία αναφέρεται και ως ισλαμική είναι η ευρεία χρήση μεσοδιαστημάτων και των μακάμ , που ήταν μουσικοί τρόποι (κλίμακες με συγκεκριμένο ήθος).

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Η Αφρική είναι μία μεγάλη ήπειρος με πολλές ιδιομορφίες. Το βόρειο τμήμα της είναι επηρεασμένο από ισλαμικά στοιχεία , ενώ στα κεντρικά και νότια επικρατεί η μουσική των αυτοχθόνων Αφρικανών, δηλαδή η νέγρική μουσική. Η ανάμιξη διαφορετικών πολιτισμών και πολλών φυλών οδήγησε στην ανομοιογένεια της μουσικής γλώσσας και την ανάπτυξη μουσικών ιδιαιτεροτήτων σε κάθε κοινότητα χωριστά. Χώροι μουσικών δραστηριοτήτων είναι η πλατεία του χωριού, ο ναός, το παλάτι του φύλαρχου, κ.λ.π. Η μουσική συνοδεύει κάθε κοινωνικό γεγονός και χρησιμοποιείται συχνά ο αυτοσχεδιασμός.

Ωστόσο, συναντούμε σε ολόκληρη την αφρικανική ήπειρο κοινά χαρακτηριστικά, όπως:

1. Η προφορική μετάδοση της μουσικής παράδοσης
2. Η πολυρυθμία (ακούγονται ταυτόχρονα πολλά διαφορετικά ρυθμικά σχήματα)
3. Η πολυφωνία (ακούγονται ταυτόχρονα πολλές διαφορετικές μελωδίες που είναι αρμονικά συνδυασμένες μεταξύ τους, αλλά και ανεξάρτητες)
4. Οι κλίμακες που χρησιμοποιούνται είναι κυρίως πεντάφθογγες και επτάφθογγες

Μουσικά όργανα

Διακρίνονται σε :

1. Χορδόφωνα: Τσίτερ , λαούτο, λύρα, άρπα
2. Αερόφωνα : Αυλοί(απλοί και διπλοί), αυλοί του Πάνα, σάλπιγγες, κόρνα
3. Ιδιόφωνα: ξυλόφωνα, το μπίρα, το μπάλα
4. Μεμβρανόφωνα : διάφοροι τύποι τυμπάνων

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Η μουσική της αμερικανικής ηπείρου αποτελεί μίξη τριών διαφορετικών πολιτισμών:

1. Της μουσικής των Ινδιάνων
 2. Της μουσικής των Ευρωπαίων
 3. Της Αφρικανικής μουσικής.
-
1. Η μουσική των Αζτέκων (Μεξικό) και των Μάγια (Κεντρική Αμερική), δηλαδή των ντόπιων πολιτισμών, ήταν συνδεδεμένη με τη θρησκευτική και λατρευτική ζωή και συνόδευε κάθε είδους τελετουργία. Από τους κώδικες των Μάγια, συμπεραίνεται ότι υπήρχε η χρήση ετεροφωνίας. Η μουσική είχε πεντατονικό χαρακτήρα, ενώ δεν φαίνεται να υπήρχε μουσική σημειογραφία. Υπήρχε αυλική μουσική και μουσική των χωρικών. Μουσικά όργανα που ακόμα χρησιμοποιούνται είναι διάφοροι τύποι αυλών, τύμπανα, ξύστρες, κ.λ.π. , ενώ τα έγχορδα δεν ήταν διαδεδομένα.
 2. Μετά την ανακάλυψη της Αμερικής (1492) έχουμε επιδράσεις της ευρωπαϊκής μουσικής σε πολλές περιοχές. Τα στοιχεία που αναγνωρίζουμε είναι: το Γρηγοριανό μέλος(μονόφωνη μελωδία της Δυτικής Εκκλησίας), οι ρυθμοί, τα μέτρα και το χορευτικό κλίμα της ισπανικής μουσικής. Χρησιμοποιήθηκαν διάφορα είδη μουσικών οργάνων, όπως βιολιά, άρπες, κιθάρες διαφόρων μεγεθών, όπως και όργανα στη μορφή του ακορντεόν (ιδιαίτερα στις ορχήστρες για τα αργεντινά τάγκο).
 3. Η βίαιη μεταφορά μαύρων δούλων από την Αφρική συνετέλεσε σημαντικά στη διαμόρφωση της μουσικής της Αμερικής. Χαρακτηριστικό είναι το θρησκευτικό νέγρικο τραγούδι (spiritual), το οποίο βασίζεται στη Βίβλο και το συνοδεύει η ρυθμική συμμετοχή του κορμιού και τα χτυπήματα των χεριών. Επίσης υπάρχουν και τα τραγούδια της δουλειάς των σκλάβων. Σημαντική είναι η αφρικανική συμβολή στη διαμόρφωση της τζαζ μουσικής. Μουσικά όργανα ήταν κυρίως κρουστά, το μπίρα, ενώ το μπάντζο φαίνεται να έχει αφρικανικές ρίζες.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

Αυστραλία

Η μουσική παράδοση της αυστραλιανής ηπείρου είναι αυτή των Αμποριτζινών (aborigines), έχει πολλές ιδιαιτερότητες και για μεγάλο χρονικό διάστημα μεταβάλλεται συνεχώς. Είναι κυρίως φωνητική που συχνά συνοδεύεται από μουσικά όργανα, χορό, απαγγελία και τελετουργικό τυπικό. Η χρήση της φωνής περιλαμβάνει όλους τους δυνατούς ήχους που μπορούν να παραχθούν.

Μουσικά χαρακτηριστικά

1. Χρησιμοποιούνται διαστήματα μικρότερα του ημιτονίου
2. Υπάρχει πολυφωνία με παράλληλη κίνηση
3. Ο ρυθμός είναι σύνθετος (πολυρυθμία)
4. Οι κλίμακες είναι συνήθως τριτονικές και πεντατονικές

Ανάλογα με την περιοχή, υπάρχουν όμως και διαφοροποιήσεις.

Βόρεια Αυστραλία: Υπάρχει πανάρχαια μουσική παράδοση και μεγάλος πλούτος μουσικών οργάνων. Η μουσική είναι κυρίως φωνητική και μεταδίδεται προφορικά, ενώ χρησιμοποιείται ως μέσο εκμάθησης θρησκευτικών και κοινωνικών κανόνων. Χαρακτηριστική είναι η απουσία τραγουδιών δουλειάς (δεν ασχολούνται με την καλλιέργεια ή παραγωγή αγαθών, αλλά μόνο με τη συλλογή τους). Μουσικά όργανα: Ντιτζεριντού (πνευστό από μπαμπού) και μίρο (είδος ξύστρας από ξύλο).

Νότια Αυστραλία : Η μουσική είναι κυρίως φωνητική με οργανική συνοδεία. Υπάρχουν πολλά ιστορικά τραγούδια που αναφέρονται στη γέννηση του κόσμου και στην αφήγηση κατορθωμάτων. Μουσικά όργανα: Κρουστά κυρίως.

Νέα Γουινέα – Πολυνησία – Νέα Ζηλανδία

Έχουμε σχετικά νεότερες μαρτυρίες για τον μουσικό πολιτισμό αυτών των περιοχών. Τα τραγούδια τους είναι συχνά πολυφωνικά (3-4 φωνές) ενώ υπάρχει μεγάλη ποικιλία κλιμάκων και διαστημάτων. Μουσικά όργανα: τα πιο διαδεδομένα είναι τα ιδιόφωνα, με ευρεία, όμως, χρήση κρουστών όλων των ειδών και των πνευστών.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Παρόλο που δεν υπάρχει αυτούσια πια η αρχαία ελληνική μουσική, έχουμε πλήθος πληροφοριών για να αποκαταστήσουμε την εικόνα ενός από τους μεγαλύτερους μουσικούς πολιτισμούς. Υπάρχουν οι περισσότερες πηγές από όλους τους λαούς της αρχαιότητας για την αρχαία ελληνική μουσική και ασκεί μεγάλη επίδραση στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή.

Πηγές

1. Πρακτικές : Αποσπάσματα μουσικής (περίπου 50), συγκεκριμένα κάποιοι πάπυροι του 2^{ου} αι. π.Χ.
2. Θεωρητικές : Κείμενα για τη μουσική (ποιητικά και φιλοσοφικά κείμενα , θεωρητικά μουσικά συγγράμματα)
3. Εικονογραφικές : γλυπτές απεικονίσεις, τοιχογραφίες, απεικονίσεις σε αγγεία κ.λ.π.
4. Ελάχιστα μουσικά όργανα που σώθηκαν

Ιστορική επισκόπηση

Κυκλαδικός πολιτισμός (2000 π.Χ.): Έχουμε τις πρώτες μουσικές παραστάσεις που σώζονται. Συγκεκριμένα, πρόκειται για δύο μαρμάρινα είδωλα τα οποία απεικονίζουν έναν μουσικό που παίζει άρπα και έναν που παίζει διπλό αυλό.

Μινωικός πολιτισμός (1500 π.Χ.): Παραστάσεις μουσικών που παίζουν άρπα και διπλό αυλό (Σαρκοφάγος της Αγίας Τριάδος).

Μυκηναϊκός πολιτισμός (1000 π.Χ.): Απεικονίσεις με διάυλους και κυρίως λύρες. Επίσης, συναντάμε μεγάλη ποικιλία μουσικών οργάνων.

Ομηρική εποχή (9^{ος} - 8^{ος} αι. π.Χ.): Χαρακτηρίζεται επίσης και ως οι «σκοτεινοί αιώνες». Επικρατεί ο γεωμετρικός ρυθμός και αναπτύσσεται η μυθολογία. Σημαντικότερος ποιητής αυτής της περιόδου είναι ο ΗΣΙΟΔΟΣ (8^{ος} αι. π.Χ.). Η μορφή μουσικής που αναπτύχθηκε αυτή την περίοδο είναι το έπος , ένα μακροσκελές αφηγηματικό ηρωικό τραγούδι το οποίο αφηγούνταν ο αιιδός, υμνώντας τα έργα των θεών και τις πράξεις των ηρώων. Επίσης, αυτή την εποχή έχουμε και τους ραψωδούς, που ήταν περιπλανώμενοι ποιητές - μουσικοί και απάγγελλαν τα ομηρικά έπη.

Αρχαϊκή και κλασική εποχή (7^{ος}-5^{ος} αι. π.Χ.): Την συγκεκριμένη χρονική περίοδο έχουμε τη δημιουργία της πόλης-κράτους. Όσον αφορά τη μουσική, αποτελεί σημαντικό μέρος της Παιδείας και διακρίνονται τρία είδη μουσικής:

1. Λυρική ποίηση: Είδος ποίησης και μουσικής που ονομάστηκε έτσι γιατί οι ποιητές-συνθέτες τραγουδούσαν τα ποιήματά τους με τη συνοδεία λύρας. Σε αντίθεση με το έπος, εκφράζει προσωπικά συναισθήματα και τον εσωτερικό κόσμο του ποιητή. Σπουδαιότεροι εκπρόσωποι είναι: ο Τέρπανδρος(7^{ος} αι. π.Χ.) που διαμόρφωσε το νόμο (είδος τραγουδιού προς τιμή του Απόλλωνα με καθορισμένη μορφή), ο Αλκαίος, η Σαπφώ (6^{ος}-7^{ος} αι. π.Χ.)
2. Χορική ποίηση: Αναπτύχθηκε κυρίως στη Σπάρτη. Το χορικό τραγούδι ήταν συνδεδεμένο με κίνηση και τα όργανα που συνόδευαν ήταν η λύρα και ο αυλός ταυτόχρονα. Σπουδαιότεροι εκπρόσωποι είναι ο Άλκμαν και ο Σακάδας (7^{ος}-6^{ος} αι. π.Χ.)Ιδιαίτερο είδος χορικού άσματος ήταν ο διθύραμβος που τραγουδιόταν με τη συνοδεία αυλού προς τιμή του Διόνυσου και επηρέασε την εξέλιξη της μουσικής και του αρχαίου δράματος.
3. Αρχαίο δράμα: Οι ρίζες του δράματος βρίσκονται στο διθύραμβο που ήδη αναφέρθηκε .Το δράμα αποτελεί ένα αδιάσπαστο σύνολο λόγου, κίνησης και μουσικής και ήταν ένα είδος όχι απλώς θεατρικό, αλλά μία τελετουργία όπου η μουσική παίζει θεμελιακό ρόλο. Σπουδαιότεροι εκπρόσωποι είναι: ο Θέσπις(6ος αι π.Χ., θεωρείται ο δημιουργός του δράματος), ο Αισχύλος, ο Σοφοκλής, ο Ευριπίδης, ο Αριστοφάνης.

Παρακμή (από το 450 π.Χ.): Έχουμε την κρίση της πόλης-κράτους. Αυτή την περίοδο διατυπώνονται οι θεωρίες του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη. Ενώ οι εικαστικές τέχνες είναι στη μεγάλη ακμή τους, η μουσική γνωρίζει κατάπτωση που οφείλεται: α. στην κοινωνική και ηθική οπισθοδρόμηση και β. στους μουσικούς νεωτερισμούς που ακολούθησαν.

Ελληνιστική περίοδος(300 π.Χ.-300 μ.Χ.): Μας είναι γνωστά κάποια ονόματα μουσικών, με σημαντικότερο αυτών τον Μεσομήδη (2^{ος} αι. μ.Χ.).

Αισθητική – Φιλοσοφία

Η μουσική έχει άμεση σχέση με θεότητες. Πιο συγκεκριμένα, διαμορφώνεται το Απολλώνιο πνεύμα, (από τον θεό Απόλλωνα με κύριο όργανο τη λύρα), και το Διονυσιακό πνεύμα (από τον θεό Διόνυσο με κύριο όργανο τον αυλό).

Κατά την κλασική εποχή, διαμορφώνεται και η διδασκαλία του ήθους. Η έννοια του ήθους στη μουσική συνδέεται με την αντίληψη ότι η μουσική μπορεί να ασκεί επίδραση στην ψυχή του ανθρώπου και στη συναισθηματική του κατάσταση. Σύμφωνα με αυτή, ο συνδυασμός ρυθμικών και μελωδικών κινήσεων μπορεί να επιδράσει στον άνθρωπο είτε θετικά προτρέποντάς τον σε μία ενέργεια με τη θέλησή του, είτε αρνητικά αποτρέποντάς τον από μία ενέργεια. Επίσης, απονεκρώνει σε ορισμένες περιπτώσεις τη θέληση του ανθρώπου. Επιπλέον, κάθε είδος μουσικής, μελωδίας και ρυθμού έχει ένα ορισμένο ήθος ανάλογα με την επίδραση που ασκεί στην ψυχή. Πρώτος, ανέπτυξε συστηματικά την θεωρία του ήθους ο Δάμων ο Αθηναίος. Η διδασκαλία περί ήθους έρχεται να θεμελιώσει επιστημονικά αυτό που ανέκαθεν ήταν γνωστό, δηλαδή ότι η μουσική επιδρά στη διαμόρφωση των καταστάσεων της ψυχής, και ως αρχή, είναι σωστή και μπορεί ακόμα και σήμερα να μας διδάξει πολλά.

Μουσική και παιδεία

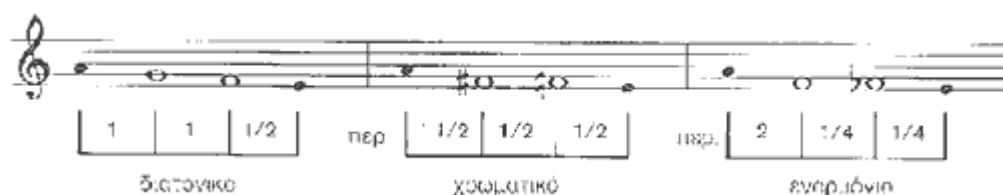
Η μουσική παίζει σημαντικό ρόλο στη μόρφωση και στη γενικότερη καλλιέργεια των νέων (ο καλλιεργημένος άνθρωπος ονομάζεται «μουσικός ανήρ»). Η μουσική παιδεία περιλάμβανε:

- Την εκμάθηση μουσικού οργάνου από κάποιον δάσκαλο
- Το τραγούδι
- Τον χορό.

Τα τρία παραπάνω στοιχεία συνέβαλλαν στην αρμονική διάπλαση της ψυχής. Χαρακτηριστική είναι η έννοια που απέδιδαν οι αρχαίοι Έλληνες στη λέξη «Μουσική». Ήταν η τέχνη των Μουσών, που προσδιόριζε τον άνθρωπο ως ον που σκέπτεται, αισθάνεται, πράττει.

Το μουσικό σύστημα των Αρχαίων Ελλήνων

Το θεωρητικό σύστημα των αρχαίων Ελλήνων στηριζόταν στα τετράχορδα. Το τετράχορδο ήταν ένα σύστημα που αποτελούνταν από 4 φθόγγους, από τους οποίους οι 2 ακραίοι σχημάτιζαν διάστημα τετάρτης καθαρής. Το διάστημα αυτό της τετάρτης ήταν πάντοτε αμετάβλητο, γι' αυτό οι δύο ακραίοι φθόγγοι λέγονταν «μένοντες» και ήταν σταθεροί, ενώ οι 2 ενδιάμεσοι που μεταβάλλονταν λέγονταν «κινητοί». Χρησιμοποιούσαν τους φθόγγους σε κατιούσες σειρές. Ανάλογα με τη θέση των κινητών φθόγων, σχηματίζονται τρία γένη: το Διατονικό, το Χρωματικό και το Εναρμόνιο.

Τα τετράχορδα, ανάλογα με τη θέση του ημιτονίου διακρίνονταν σε τρία είδη: Δωρικό, Φρυγικό και Λυδικό.

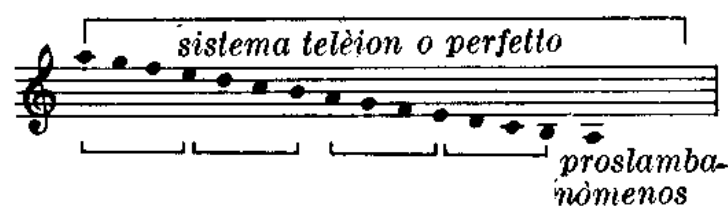
δωρικό	φρυγικό	λυδικό
H - T - T	T - H - T	T - T - T

Όταν ενώνονται δύο τετράχορδα σχηματίζεται μία κλίμακα (με τη μορφή που γνωρίζουμε σήμερα) που ονομάζεται Αρμονία ή Τρόπος. Τα είδη των τρόπων ήταν τα εξής:

α. Δώριος (MI-MI), β. Φρύγιος (PE-PE), γ. Λύδιος (NTO-NTO), δ. Μιξολύδιος (ΣΙ-ΣΙ). Κάθε τρόπος έχει και τον πλάγιο του.

Δώριος (MI-MI)	Υποδώριος (ΛΑ-ΛΑ)
Φρύγιος (PE-PE)	Υποφρύγιος (ΣΟΛ-ΣΟΛ)
Λύδιος (NTO-NTO)	Υπολύδιος (ΦΑ-ΦΑ)
Μιξολύδιος (ΣΙ-ΣΙ)	

Το «Τέλειον Σύστημα»: Αποτελείται από τον «Προσλαμβανόμενο» (ο φθόγγος που πρόσθεταν κάτω από το πιο χαμηλό τετράχορδο) + Τετράχορδο + Δώριος Τρόπος + τετράχορδο (15 φθόγγοι). Υπάρχουν : α. το Σύστημα τέλειον έλαττον, β. το Σύστημα τέλειον μείζον και γ. το Σύστημα τέλειον αμετάβολον .

Ρυθμός

Υπάρχει ταύτιση των ρυθμικών σχημάτων με τα ποιητικά μέτρα.

- Δάκτυλος : _ UU
- Ανάπαιστος: UU_
- Τροχαίος : _U
- Ίαμβος : U_

Η σημειογραφία

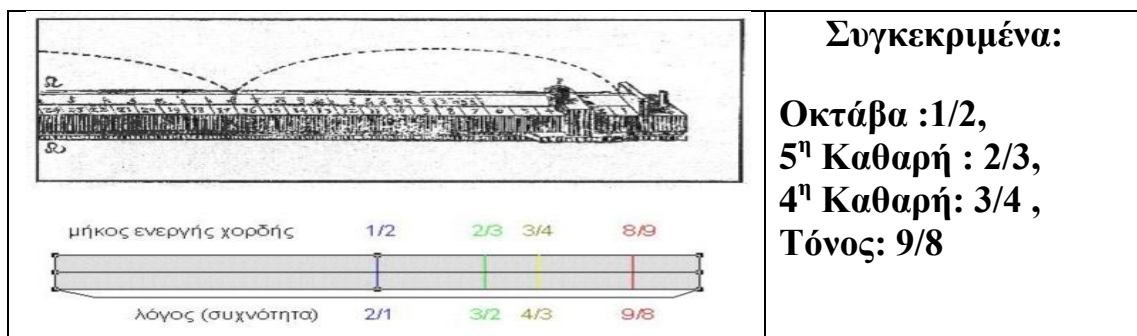
Χρησιμοποιείται η αλφαβητική σημειογραφία (τα γράμματα του αλφάβητου σε διάφορες θέσεις) και υπήρχαν πάνω από 1500 σημάδια. Υπήρχαν δύο ειδών σημειογραφίες, η φωνητική και η οργανική.

Θεωρητικοί της Αρχαίας Ελλάδας

Πυθαγόρας (6^{ος} αι. π.Χ. , χρησιμοποίησε το μονόχορδο για τον καθορισμό των μαθηματικών σχέσεων των διαστημάτων), Αριστόξενος ο Ταραντίνος (4^{ος} αι. π.Χ.), Ευκλείδης (25 π.Χ.), Κλαύδιος ο Πτολεμαίος (120 μ.Χ.), Αλύπιος ο Αλεξανδρεύς (3^{ος}-40ς αι. μ.Χ., έγραψε την «Εισαγωγή Μουσική», που είναι η κύρια πηγή της γνώσης μας για την αρχαία ελληνική σημειογραφία και τις κλίμακες).

Το μονόχορδο του Πυθαγόρα

Όπως φαίνεται από το όνομά του, αποτελούνταν από μία χορδή και ένα κινητό καβαλάρη πάνω σε μία ξύλινη βάση (ηχείο) που διαιρούσε τη χορδή επιτρέποντας μόνο ένα τμήμα της να ταλαντώνεται. Ο Πυθαγόρας μελέτησε και καθόρισε τις σχέσεις των μουσικών διαστημάτων.

Μουσικά όργανα

Έγχορδα όργανα με πλήκτρο

- Λύρα : μικρό ηχείο από καύκαλο χελώνας (ή σε σχήμα χελώνας) και δύο βραχίονες στερεωμένους στο ηχείο και είχε 7 χορδές.
- Κιθάρα: Σχετικά μεγάλο ηχείο και βραχίονες συμπαγείς προσαρμοσμένοι στο ηχείο ή σχηματίζουν ενιαίο σώμα
- Φόρμιγξ : παραλλαγή της κιθάρας με 4-6 χορδές
- Βάρβιτος : είδος λύρας με μικρότερο ηχείο αλλά μεγαλύτερες χορδές

Έγχορδα όργανα με τα δάκτυλα (ψαλτικά όργανα)

- Τρίγωνον (άρπα)
- Μάγαδης : είχε τριγωνικό σχήμα και 20 χορδές
- Πανδούρα : λαουτοειδές που παίζονταν με πλήκτρο

Τα έγχορδα με δοξάρι ήταν άγνωστα στην Αρχαία Ελλάδα.

Πνευστά

- Αυλός (απλός ή διπλός): όργανο του τύπου όμποε ή ζουρνά (στη δημοτική μουσική) σε διάφορα μεγέθη
- Σύριγξ: Αυλός του Πάνα
- Σάλπιγξ : Χρησιμοποιούνταν από κήρυκες ή σε πολέμους

Κρουστά

Ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

Αποτελεί συνδυασμό της επίδρασης της μουσικής των Ετρούσκων, των Ελλήνων και άλλων λαών της Ανατολής. Το θεωρητικό σύστημα ήταν παρόμοιο με αυτό των Ελλήνων. Διατήρησαν τις βάσεις της μουσικής θεωρίας (κλίμακες, γένη), χωρίς όμως να υιοθετήσουν τις αντιλήψεις περί τέχνης. Έτσι λοιπόν η μουσική δεν είχε την ιερότητα και τη σημασία που είχε στην Ελλάδα, αλλά είχε κυρίως ψυχαγωγικό χαρακτήρα.

Μουσική ζωή

Η μουσική έπαιζε σημαντικό ρόλο στη θρησκευτική λατρεία αλλά και στην κοσμική ζωή, κυρίως σε θεατρικές παραστάσεις. Στα χρόνια της Αυτοκρατορίας η μουσική πρωταγωνιστεί στην κοινωνική και δημόσια ζωή. Έτσι, συγκροτούνται πολυπληθείς ορχήστρες που χρησιμοποιούνται στον ιππόδρομο και πολλοί μουσικοί έρχονται από την Ανατολή. Επιπλέον, αναπτύσσονται τα συμπόσια, που παίζουν επίσης ρόλο στη διαμόρφωση της μουσικής ζωής της Ρώμης.

Μουσικά όργανα

- Αυλός (tibia) : το επίσημο όργανο της Ρώμης, προήλθε από τους Ετρούσκους
- Κιθάρα
- Σάλπιγγα (tuba)
- Lituus : γυριστή σάλπιγγα
- Cornu : σάλπιγγα με κυκλικό στενό σωλήνα
- Ύδραυλις : είναι ο πρόγονος του εκκλησιαστικού οργάνου και διάφορες μαρτυρίες αποδίδουν την εφεύρεσή του στον Κτησίβιο από την Αλεξάνδρεια (3^{ος}-2^{ος} αι. μ.Χ.). Η ονομασία του οφείλεται στο γεγονός ότι μια ποσότητα νερού σε ένα δοχείο έσπρωχνε τον αέρα ο οποίος με τον πάτημα των πλήκτρων διοχετευόταν σε αυλούς, παράγοντας έτσι ήχο.